

Bilişsel Yakınlık İhtiyacı Ölçeği (Need for Cognitive Closure Scale)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilişsel Yakınlık İhtiyacı Ölçeği (Need for Cognitive Closure Scale)*.
Turkish Psychological Scales. Retrieved from
<https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17950>

Özet

Bilişsel Yakınlaşma İhtiyacı Ölçeği (BYÖ), bireylerin bilişsel belirsizlikten kaçınma ve bir konu hakkında hızlı, kesin bir sonuca ulaşma yönündeki motivasyonel eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçek, orijinal olarak Arie W. Kruglanski ve Donna M. Webster tarafından 1996 yılında geliştirilen 42 maddelik versiyonun kısaltılmış formu temel alınarak adapte edilmiştir. Bu ölçek, bilgi işleme süreçlerinde kesinlik arayışı ve belirsizliğe tahammülsüzlüğün derecesini tespit etmeyi amaçlar.

Hasan Yılmaz tarafından 2018 yılında Türkçeye uyarlama çalışması yapılan 15 maddelik versiyon, bireylerin düşünme ve karar verme stilleri arasındaki ilişkileri incelemede kullanılmıştır. BYÖ, sosyal ve bilişsel psikolojide, karar verme süreçleri, önyargı oluşumu ve grup dinamikleri gibi alanlarda önemli bir değişken olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Bilişsel Yakınlaşma İhtiyacı, Bilişsel Psikoloji, Karar Verme Stilleri, Uyarlama, Psikometrik Özellikler, Belirsizliğe Tahammülsüzlük

Yazarlar

Orijinal Ölçek Geliştiricileri: **Arie W. Kruglanski, Donna M. Webster**. Türkçeye Uyarlayan Yazar: **Hasan Yılmaz**

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, bireylerin bilgi işleme süreçlerinde netlik, kesinlik ve yapı arayışındaki motivasyonel gücünü değerlendirmektir. Yılmaz (2018) tarafından yapılan Türkçeye uyarlama çalışması ise, ölçeğin 15 maddelik kısa formunun Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabileceğini saptamayı ve bilişsel yakınlaşma ihtiyacı düşünme ve karar verme stilleriyle ilişkisini incelemeyi hedeflemiştir.

Ölçek, yüksek puan alan bireylerin, kesin bir cevaba ulaşma isteği nedeniyle bilgiyi hızlıca dondurma ve alternatif hipotezleri göz ardı etme eğiliminde olduğunu; düşük puan alan bireylerin ise belirsizliğe daha toleranslı olup, alternatif çözümleri daha uzun süre değerlendirme eğiliminde olduğunu ortaya koymayı amaçlar.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Bilişsel Yakınlaşma İhtiyacı (Need for Cognitive Closure - NCC), bireyin bir konu hakkında kesin bir bilgiye, yani "yakınlaşma" ulaşma ve belirsiz ve kafa karıştırıcı durumlardan kaçınma arzusunu

ifade eden bir motivasyonel yapıdır. Bu yapı, iki temel süreçle karakterize edilir: kesinliğe ulaşma isteği (seizing) ve kesinliği sürdürme isteği (freezing).

Bu Bilişsel Yakınlık İhtiyaç genellikle beş alt boyutta incelenir:

Sıra Arzusu (Desire for Order): Düzenli ve yapılandırılmış ortamlara duyulan ihtiyaç.

Öngörülebilirlik Tercihi (Preference for Predictability): Gelecekteki olayların öngörülebilir olmasını tercih etme.

Kesinlik (Decisiveness): Karar vermeyi ertelemek yerine hızlıca sonuçlandırma eğilimi.

Belirsizlikten Rahatsızlık (Discomfort with Ambiguity): Çekişmeli veya muğlak durumlardan duyulan huzursuzluk.

Kapalı Fikirlilik (Closed-Mindedness): Bir sonuca ulaşıldıktan sonra alternatif bilgilere direniş gösterme.

Geçerlik

Yılmaz (2018) tarafından gerçekleştirilen uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Yapı geçerliğini test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. 15 maddelik kısa formun, teorik olarak beklenen beş faktörlü yapıyı (Sıra Arzusu, Öngörülebilirlik Tercihi, Kesinlik, Belirsizlikten Rahatsızlık ve Kapalı Fikirlilik) Türk örnekleminde de doğruladığı bildirilmiştir.

Ayrıca, ölçeğin ölçüt geçerliği kapsamında Bilişsel Yakınlık İhtiyaç puanlarının, düşünme ve karar verme stilleri gibi ilgili psikolojik yapılarla beklenen yön ve şiddette ilişkisi gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bulgular, 15 maddelik BYÖ'nün Türk kültüründe geçerli bir ölçüm sağladığını desteklemektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığı, Yılmaz (2018) çalışmasında Cronbach Alfa katsayısıyla değerlendirilmiştir. Çalışmada elde edilen genel iç tutarlılık katsayısının kabul edilebilir düzeyde olduğu rapor edilmiştir. Bu, ölçeği oluşturan maddelerin tutarlı bir şekilde aynı psikolojik yapıyı ölçtüğünü göstermektedir. Alt faktörlerin güvenilirlik katsayıları da genellikle tatmin edici seviyelerinde yer almaktadır.

Faktör Analizi

Yılmaz (2018) çalışmasında, 15 maddelik kısa formun yapısal uygunluğunu değerlendirmek için Faktör Analizi (Doğrulayıcı Faktör Analizi - DFA) kullanılmıştır. Analiz sonuçları, ölçeğin orijinal teorik çerçeveye uygun olarak beş alt faktörden oluştuğunu doğrulamıştır. Bu beş faktör, toplam varyansın önemli bir bölümünü açıklamaktadır ve maddelerin faktör yükleri yeterince yüksek

bulunmaktadır. Bu faktör yapısı, Bilişsel Yakınlık İhtiyacı'nın çok boyutlu doğasını yansıtmaktadır ve Türk örnekleminde bu yapının korunduğunu göstermektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (15 madde)

Mevcut Diller: İngilizce (Orijinal), Türkçe (Uyarlama)

Popülasyon Grubu: Yetkinler, Üniversite Öğrencileri

Yaş Grubu: Genç Yetkinlik ve Üzeri

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması, genellikle üniversite öğrencileri örneklemini üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Katılımlar, her bir maddeye ne ölçüde katılımlarını belirtmek için belirlenen bir Likert ölçeğini (örneğin, 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 6=Kesinlikle Katılıyorum) kullanarak yanıtlar verirler. Yüksek puanlar yüksek Bilişsel Yakınlık İhtiyacı gösterir.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Bilişsel Yakınlık Ölçeği, DFA, Cronbach Alfa, Kruglanski, Webster, Hasan Yılmaz

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hasan Yılmaz

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değildir.

Bağlantı E-posta Adresleri: hasan.yilmaz@manas.edu.kg

Yayın Adresi: Manas Üniversitesi, Kırgızistan (Uyarlama çalışması sırasında belirtilen kurum bilgisi).

Çinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarlama): 2018

Çinler ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanılması için yazarla iletişime

geçilmesi önerilir. Sorumlu yazarla iletişimi, yukarıdaki e-posta adresi aracılığıyla sağlanabilir.

Kaynaklar

Yılmaz, H. (2018). The Turkish adaptation of 15-item version of the need for cognitive closure scale and relationship between thinking and decision-making styles. *Universal Journal of Educational Research*, 6(8), 1710-1722.

Kruglanski, A. W., & Webster, D. M. (1996). Motivated closing of the mind: Seizing and freezing. *Psychological Review*, 103(2), 263-283.

Uyarlama çalışması için orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: files.eric.ed.gov (ERIC Tam Metin)

Ölçeğin yer aldığı orijinal PDF dokümanı ise burada mevcuttur: [bilissel-yakinlik-olcegi-ihciyaci-need-for-cognitive-closure-scale-toad.pdf](#)

Bilişsel Yakınlık İhtiyacı Ölçeği Maddeleri (Need for Cognitive Closure Scale)

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin maddeleri, sağlanan kaynakta yer almamaktadır.